

Rozvoj socialistickej ekonomickej integrácie — materiálny predpoklad rastu obrany krajín Varšavskej zmluvy

Závery XXVI. zjazdu KSSZ ako aj závery XVI. zjazdu KSČ vychádzajú zo zovšeobecnenia bohatých historických skúseností, ktoré vyjadrujú zložitú a dynamickú procesy sedemdesiatych rokov. Zároveň stanovujú najdôležitejšie tendencie rozvoja ekonomík a ostatných sfér spoločenského života v osemdesiatych rokoch. V celkovej prijatej hierarchii hlavných úloh dominujú predovšetkým dva smery. Po prvé, systém opatrení orientovaných na zvyšovanie životnej úrovne. Po druhé, súbor opatrení orientovaných na kvalitatívne stránky reprodukčného procesu, to znamená na štruktúrne problémy, na efektívnosť, urýchlenie vedeckotechnického pokroku a pod.

Dosiahnutie stanovených hlavných úloh je v záveroch oboch zjazdov okrem iného podmienené aj efektívnejším využívaním medzinárodnej deľby práce, osobitne socialistickej ekonomickej integrácie. Výstižne to vyjadril L. I. Brežnev na XXVI. zjazde KSSZ, keď v súvislosti s rozvojom svetovej socialistickej sústavy zdôraznil: „Dnes si nemožno predstaviť zaručený rozvoj hoci ktorej socialistickej krajiny, úspešne riešenie takých problémov, ako je zabezpečenie energetických zdrojov a surovín, zavádzanie najnovších poznatkov vedy a techniky, bez kontaktov s ďalšími bratskými krajinami.“ (XXVI. zjazd KSSZ, Dokumenty a materiály, Pravda 1981, s. 11.)

Uplynulé desaťročie, v ktorom členské krajiny RVHP rozvíjali hospodársku a vedeckotechnickú spoluprácu a prehľbovali socialistickú ekonomickú integráciu, významne prispelo k riešeniu životne dôležitých otázok ich hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Realizácia integračných opatrení viedla k tomu, že tempo hospodárskeho rastu členských krajín RVHP za desaťročné obdobie bolo dvojnásobne rýchlejšie než vo vyspelých kapitalistických krajinách. Členovia RVHP boli stále najdynamickejšie sa rozvíjajúcou skupinou krajín sveta.

Proces ďalšieho všestranného rozvoja svetovej hospodárskej sústavy sa uskutočňuje v podmienkach rozdelenia sveta na dve protikladné spoločensko-ekonomické sústavy. Ak je pre svetovú socialistickú sústavu charakteristické všestranné napredovanie, tak pre kapitalistickú svetovú sústavu je charakteristické ďalšie zosťrenie všeobecnej krízy kapitalizmu. Jedným z jej špecifických prejavov je zvyšovanie vojenských výdavkov, ktoré nemá obdobu. Imperialistické krajiny podnecujú ďalšie závody v zbrojení, čo potvrdzujú desiatky nových vojenských programov. Týka sa to vývoja a zavádzania nových strategických riadených rakiet, strategických bombardérov, neutrónových a kozmických zbraňí a pod. Vo svojom súhrne plány vojenskej výstavby ozbrojených síl NATO v Európe a praktické opatrenia vedúce k ich

realizácii svedčia o systematickom zvyšovaní rozsahu a urýchľovaní tempa materiálnych príprav na vojnu.

Sovietsky zväz a ostatné socialistické krajiny aj v takejto zložitej medzinárodnej situácii obhajujú a cieľavedomo presadzujú mierovú alternatívu medzinárodného vývoja. Na XXVI. zjazde KSSZ L. I. Brežnev predniesol iniciatívne návrhy, ktorých realizácia by otvorila cestu k upevneniu svetového mieru, k odzbrojeniu a k rozvoju mierovej spolupráce štátov s rozdielnym spoločenským zriadením.

Socialistické krajiny sú tak v dôsledku existencie agresívneho imperialismu objektívne donútené zabezpečovať svoju obranu. To znamená, že program výstavby rozvinutého socializmu a budovanie materiálno-technickej základne komunizmu nevyhnutne zahŕňa aj zabezpečovanie jeho obrany. Socialistické krajiny sústavné zdôrazňujú, že nemali a nebudú mať inú strategickú doktrínu ako je obranná.

Vojenská politika je neoddeliteľnou súčasťou politiky komunistickej a robotníckych strán členských krajín RVHP. Vychádza z tvorivého rozvíjania teoretického dedičstva klasikov marxizmu-leninizmu o vojenských otázkach. Jednou z otázok, ktorej venovali klasikovia veľkú pozornosť, bolo skúmanie podstaty a materiálneho základu vojen. Vďaka historiko-materialistickému prístupu vedecky dokázali, že najvšeobecnejším zákonom, ktorý determinuje vznik a rozvoj vojen, je trvalá a podstatná spojitosť medzi vojnou a ekonomikou. Na túto skutočnosť poukázal F. Engels v práci *Anti-Dühring*, kde sformuloval zákon „Výfázstvo násilia sa zakladá na výrobe zbraní a tá zase na výrobe vôbec, teda na „ekonomickej moci“, na „hospodárskej situácii“, na materiálnych prostriedkoch, ktoré má násilie k dispozícii.“ (Engels F.: *Anti-Dühring*, Bratislava 1976, s. 169.)

Osobitne aktuálne sú vojensko-teoretické závery V. I. Lenina, ktorý na základe zovšeobecnenia nových javov vo vývoji imperialismu rozvinul poučky o vzťahu vojny a ekonomiky formulované K. Marxom a F. Engelsom. V tejto súvislosti je vhodné poukázať na osobitnú aktuálnosť záverov V. I. Lenina, ktorý pri analýze obsahu vojensko-ekonomických možností zdôrazňoval, že pre zabezpečenie požiadaviek súčasnej vojny, je nevyhnutné mať vysokorozvinutú ekonomiku, predovšetkým však priemysel, ktorý je schopný vyrábať veľké množstvo najrôznejších druhov vojenskej techniky, materiálu a výzbroje. Zároveň zdôrazňoval, že politika v oblasti vojenskej je spätá predovšetkým s poli-

tikou hospodárskou. Vojenskú prevahu nemožno dosiahnuť bez prevahy ekonomickej. Súčasný rozvoj VTR potvrdzuje objektivnosť a platnosť záverov formulovaných V. I. Leninom o rastúcom význame ekonomiky ako materiálneho základu vojen.

Materiálny základ obrany socialistických krajín predstavuje socialistická ekonomika. Využitie ozbrojených síl, ich schopnosť riešiť úlohy spoľahlivej obrany socializmu, sú priamo závislé od úrovne výzbroje, bojovej techniky, od komplexného materiálneho zabezpečenia, ktoré sú zase závislé od úrovne rozvoja ekonomiky, vedy a techniky. Masové armády, zložené z rozličných foriem ozbrojených síl a druhov vojsk, potrebujú obrovské množstvo zbraní a bojovej techniky, materiálnych a technických prostriedkov, potravín, liekov a pod.

Zabezpečenie všetkých nevyhnutných prostriedkov pre obranu je nemysliteľné bez spoločnej, koordinovanej činnosti štátov Varšavskej zmluvy v oblasti ekonomiky, bez využitia možností, ktoré dáva medzinárodná socialistická ekonomická integrácia. Pri súčasných úvahách o spoločnej obrane, je nevyhnutné zaoberať sa čoraz viac otázkami rozvoja svetového hospodárstva, rozmiestnenia najdôležitejších vojenskoeconomických, energetických a iných centier, najväčších výrobných závodov, základní, skladov, vedeckovýskumných a konštrukčných ústavov a zariadení, existujúcich strategických zásob surovín a materiálov, zdrojov pre výrobu energie, rozvojom špecializácie a kooperácie vojenskej výroby v rámci štátov Varšavskej zmluvy a pod. Zabezpečovanie obrany štátov Varšavskej zmluvy si objektívne vynucuje starostlivosť o všestranne rozvíjanie ekonomiky, zdokonaľovanie jej štruktúry tak, aby bola schopná zabezpečiť všetky potreby modernej armády. Vzhľadom na všestranne rastúce nároky na ekonomické zabezpečenie obrany krajín Varšavskej zmluvy predstavuje rozvoj socialistickej ekonomickej integrácie proces vytvárania materiálneho základu obrany.

Socialistická ekonomická integrácia sa v praxi realizuje na základe Komplexného programu. Aj keď je Komplexný program v prvom rade mierovým, zameraným na rozvoj výrobných síl v členských krajinách RVHP, jedným z jeho cieľov je upevňovanie obrany členských krajín RVHP. V tejto súvislosti vzniká otázka, ako sa táto významná úloha realizuje.

Väzba medzi rozvojom socialistickej ekonomickej integrácie a vytváraním materiálnych predpokladov obrany je priama

a nepriama. Pri priamej spojitosti ide o niektoré smery realizácie záverov socialistickej ekonomickej integrácie, ktoré majú výrazne vojenský charakter. Pri nepriamej, čiže sprostredkovanej väzbe je výsledná obranyschopnosť závislá od rozvoja jednotlivých národných ekonomik, ako aj celého spoločenstva RVHP. Prínos socialistickej ekonomickej integrácie do celkového úsilia členských krajín Varšavskej zmluvy vybudovať maximálne účinný spoľahlivý obranný systém je v oboch väzbách mnohostranný, mnohokauzálny. Z hľadiska nepriamej väzby možno za najdôležitejší prínos považovať:

1. Tvorbu ekonomických zdrojov použiteľných pre vojenské účely. Obrovské nároky na ekonomické zabezpečenie obrany a charakter súčasnej vojny vyžadujú, aby členské krajiny Varšavskej zmluvy už v mierovom období vynakladali významné časti svojich národných dôchodkov pre účely obrany. Nepriamo túto skutočnosť vyjadril na XXVI. zjazde KSSZ L.I. Brežnev slovami: „Spomaľovanie procesu uvoľňovania a horúčkovitité zbrojenie, ktoré vnucuje imperializmus značne postihuje aj nás.“ (XXVI. zjazd KSSZ, Dokumenty a materiály, Pravda 1981, s. 12.)

Uspokojovanie nárokov obrany nemôže viesť k neúmernému tlaku na tú časť národného dôchodku, ktorá je určená pre potreby mierového rozvoja. Ekonomické podmienky teda na jednej strane sú týmito požiadavkami priamo alebo nepriamo ovplyvňované. Riešenie tohto problému je spojené s rastom národného dôchodku, pre ktorý socialistická ekonomická integrácia vytvára podmienky k mobilizácii nových dynamických síl rozvoja jednotlivých členských krajín Varšavskej zmluvy a celého socialistickeho spoločenstva.

Positívny vplyv rozvoja socialistickej ekonomickej integrácie vidieť z dynamiky rastu národného dôchodku členských krajín Varšavskej zmluvy. V priebehu sedemdesiatych rokov vzrástol národný dôchodok krajín RVHP o 66 %. Z toho v BER o 96 %, v MLR o 62 %, v NDR o 59 %, v PER o 72 %, v ZSSR o 62 % a v ČSSR o 56 %. Rast národného dôchodku umožňuje členským krajinám Varšavskej zmluvy vyčleňovať na obranu toľko prostriedkov, koľko je nevyhnutné pre zabezpečenie spoľahlivej obrany. „Nebudeme ľutovať síly a prostriedky,“ zdôraznil na XVI. zjazde KSČ G. Husák, „... aby naša armáda bola modernou armádou, bezvýhradne oddanou strane a ľudu, schopnou spoločne so Sovietskou armádou a armádami ostatných štátov Varšavskej zmluvy ubrániť mier a vymoženosti socializmu.“ (XVI.

zjazd KSČ, Dokumenty a materiály, Pravda 1981, s. 38—39.)

Socialistické výrobné vzťahy a s nimi úzko súvisiaci systém centrálneho riadenia a plánovania zabezpečuje nepretržitý rast efektívnosti pri využívaní týchto prostriedkov a tak v rámci jednotlivých socialistickejších štátov, ako i v rámci Varšavskej zmluvy.

Rast národného dôchodku je v súčasnosti v krajinách Varšavskej zmluvy zabezpečovaný prevažne využívaním intenzívnych faktorov rastu, rastom efektívnosti ich národných hospodárstiev čo umožní aj v budúcnosti vytvárať potrebné zdroje pre rast materiálo-technického vybavenia ich armád. Závery XXVI. zjazdu KSSZ ako aj závery XVI. zjazdu KSČ, vytyčujú pre nasledujúce obdobie pokračovanie v realizovaní kurzu dlhodobej hospodárskej stratégie vysokej efektívnosti výroby a kvality všetkej práce. Jej základom je intenzívny rozvoj oboch ekonomik. Socialistická ekonomická integrácia, ako konštatuje Komuniké z XXXV. riadneho zasadnutia RVHP, utvára veľké a dosiaľ nie plne využité možnosti.

2. Ďalší smer v ktorom realizácia integrčných procesov prispieva k posilňovaniu obrany je vytváranie modernej technickej základne, ktorá sa prejavuje v premene štruktúr národohospodárskych komplexov, ktoré rešpektujú požiadavky VTR. Súčasná vojna kladie veľké nároky na priemysel, jeho technickú úroveň, hĺbku delby práce a spôsob teritoriálneho rozmiestnenia. Potreby mierového rozvoja a potreby obrany vyžadujú, aby krajiny Varšavskej zmluvy rozvíjali priemysel v súlade s výsledkami VTR, zlepšovali materiálo-technickú základňu národných ekonomik a ozbrojených síl. Uplatnenie foriem hospodárskej spolupráce vyplývajúcej z realizácie integrčných procesov umožňuje členským krajinám Varšavskej zmluvy využívať také formy spolupráce ako špecializácia a kooperácia výroby (ako aj vojenskej výroby a opráv vojenskej techniky). Výrobné procesy sú zosúladované špecializáciou, pričom zabezpečujú nielen vlastné potreby, ale i potreby ostatných členských krajín. Sústreďovanie výroby do jednej, resp. niekoľkých krajín, vytvára predpoklady pre zefektívnenie výroby, pre uplatnenie vedeckotechnického pokroku, vedie k lepšiemu využívaniu prírodných a ekonomických zdrojov zúčastnených krajín.

Uplatnenie záverov obsiahnutých v Komplexnom programe malo za následok, že v priebehu sedemdesiatych rokov vzrástla hrubá priemyselná produkcia

v celej RVHP o 84 %. Z toho v BER o 105 %, v MER o 132 %, v NDR o 74 %, v PER o 103 %, v ZSSR o 78 % a v ČSSR o 74 %. V rozvoji základných priemyselných odvetví členských krajín RVHP vidieť v rokoch 1976—1980 nasledujúce štrukturálne rozvojové tendencie:

— Vyrovnanejšie tempo rastu jednotlivých odvetví.

— Urýchľovanie procesov koncentrácie výroby, čo je spojené so zavádzaním poznatkov vedeckotechnického pokroku, predovšetkým prostriedkov automatizácie a systémov riadenia, ale aj nové technológie. Dôležitým faktorom pôsobiacim na urýchľovanie procesov koncentrácie priemyselnej výroby v podmienkach socialistickej ekonomickej integrácie je prehlbovanie medzinárodnej špecializácie a kooperácie výroby. Vzrástol vzájomný vývoz špecializovanej strojárnej produkcie z 1,3 mld rubľov v roku 1971 na 9,7 mld rubľov v roku 1980 a jej podiel na dodávkach strojov a zariadení medzi členskými krajinami RVHP dosiahol 34 %. Urýchľovanie procesu koncentrácie, ktoré prebieha paralelne s ďalším prehlbovaním medzinárodnej špecializácie a kooperácie výroby sa prejavuje zvyšovaním počtu dvoj a mnohostranných zmlúv o medzinárodnej kooperácii a špecializácii. V rámci RVHP sa uzavrelo asi 120 mnohostranných a vyše 1000 dvojstranných dohôd v tejto oblasti.

— Pokračovali štrukturálne zmeny v priemyselnej výrobe smerom k posilneniu pozícií najprogressívnejších odvetví spojených s vedeckotechnickým faktorom a k zvyšovaniu reprodukčných väzieb medzi základnými odvetviami priemyslu.

— Rozvoj palivo-energetickej a surovinovej základne, čo má určujúci význam nielen pre ekonomiku, ale i obranný priemysel vyrábajúci vojenskú produkciu, ktorá je vysoko mechanizovaná, automatizovaná a náročná na energiu. Surovinová a energetická základňa štátov Varšavskej zmluvy je schopná zabezpečiť mierové a vojnové potreby. Na území štátov Varšavskej zmluvy je k dispozícii polovica preskúmaných svetových zásob uhlia, ropy a plynu. V súčasnom období z vlastnej produkcie uspokojujú 95,6 % potreby ropy, 98,2 % železnej rudy, 97,4 % potreby valcovaného materiálu, takmer 100 % potreby prírodného plynu a elektrickej energie, dve tretiny potreby fosfátov, tri pätiny potreby kamenného uhlia a mangárovej rudy. Z uvedených údajov vyplýva, že štáty Varšavskej zmluvy sú sebestačné vo všetkých rozhodujúcich druhov palív a energie. Avšak rozloženie nerastného bohatstva na teritóriu štátov Varšavskej

zmluvy je nerovnomerné, excentrické. Najväčšie surovinové a energetické zdroje sa nachádzajú na území Sovietskeho zväzu, predovšetkým na Ďalekom východe, zatiaľ čo ostatné socialistickej krajiny majú skôr doplnkovú surovinovú základňu. Tento nedostatok je riešený v súlade s Komplexným programom, spoločným využívaním prírodného bohatstva Sovietskeho zväzu. Napríklad v rokoch 1976—1980 dodal Sovietsky zväz do členských krajín RVHP asi 363 mil. ton ropy, 90 mld. m³ zemného plynu, 36 mil. ton ropných výrobkov, 67 mld. kWh elektrickej energie a veľké množstvo železnej rudy, kameného uhlia, drevnej hmoty, celulózy a pod. čím výrazne stabilizoval surovinovú a palivovú základňu celého spoločenstva RVHP. Spoločné riešenie palivo-energetických a surovinových otázok, spoločné financovanie exploatácie prírodných zdrojov Sovietskeho zväzu, je názorným príkladom internacionálnosti hospodárskej politiky KSSZ a sovietskej vlády.

— Prednostný rozvoj strojárneho a chemického priemyslu v štruktúre priemyselnej výroby. V rozvoji materiálo-technickej základne obrany krajín Varšavskej zmluvy má rozhodujúcu úlohu ťažký priemysel a najmä jeho strojárstvo. Socialistická vojenská koalícia dnes disponuje takými priemyselnými kapacitami, ktoré umožňujú vyrábať tak v objeme, ako i v sortimente všetky základné druhy priemyselných výrobkov. Na jeho základe vybudovali členské krajiny Varšavskej zmluvy aj najmodernejší obranný priemysel. Najväčší podiel na produkcii zbraní, zbraňových systémov má Sovietsky zväz, ako najväčšia a hospodársky najsilnejšia krajina spoločenstva. Ostatné členské krajiny Varšavskej zmluvy sa na výrobe zbraní a zbraňových systémov primerane zúčastňujú. Dôležitú úlohu v zabezpečovaní obrany má chémia, ktorá svojimi produktami uspokojuje nielen potreby národného hospodárstva, ale i obranného priemyslu v tom, že vyrába celý rad nevyhnutných produktov pre ozbrojené sily ako napríklad pohonné hmoty a mazadlá, výbušné látky, syntetický kaučuk, materiály pro rakety a pod. Chemický priemysel zabezpečuje vojenskú výrobu látkami pevnejšími ako oceľ a ľahšími ako voda. To má veľký význam z hľadiska zníženia váhy bojovej techniky, nákladovosti a zvýšenia rýchlosti. Napr. jedna tona umelých hmôt nahradí 3—4 tony farebných kovov. Jednu tonu medi v strojárstve nahradí 0,3 tony z PVC, čo znamená úsporu strategickej suroviny a zníženie nákladov.

Ako vyplýva zo záverov XXVI.jazdu KSSZ a XVI.jazdu KSC, rozvoj oboch

ekonomík, jednotlivých odvetví, bude prebiehať v tesnej spojitosti s prehliadajúcou sa socialistickou ekonomickou integráciou v nasledujúcich hlavných smeroch:

- vo sfére materiálnej výroby sa sústreďí pozornosť na rozpracovanie perspektívneho rozvoje elektroenergetiky do roku 2000,

- medzinárodná špecializácia a kooperácia sa zameria na uspokojovanie potrieb vo výkonných a moderných strojoch,

- osobitná pozornosť sa bude venovať perspektívnym prostriedkom riadenia výrobných procesov, súčiastkovej základni elektroniky a mikroprocesorovej techniky, strojom a technológiám šetriacim palivá a energiu, automatickým robotom, manipulátorom a pod.,

- rozvoj chémie bude diferencovaný; napr. Sovietsky zväz bude rozvíjať energeticky náročnú petrochemickú výrobu, ČSSR sa zameria na prednostný rozvoj malotonažnej a strednotonažnej chémie s vysokým podielom kvalifikovanej práce.

Rozvoj ekonomík, ich štruktúr v rámci socialistickej ekonomickej integrácie povedie v osemdesiatych rokoch k vytvoreniu takého stavu ich ekonomík a štruktúr, ktoré budú zodpovedať tak potrebe efektívneho rozvoja výrobných síl, ako i potrebám obrany.

3. Osobitný vplyv socialistickej ekonomickej integrácie na zabezpečovanie obrany krajín Varšavskej zmluvy vidíme v integrovanom využití výsledkov VTR. Súčasťou etapu rozvoja výrobných síl charakterizuje hlbšie prenikanie vedy do procesu spoločenskej výroby. Veda a technika sa nerozvíjajú vo všetkých odvetviach rovnakými tempami. Aplikácia vedeckotechnického rozvoja vyžaduje vysoké náklady. Ani jedna krajina nemôže efektívne realizovať výskum vo všetkých oblastiach výskumnej činnosti (základný resp. aplikovaný výskum). Veľké problémy sa vynárajú pri zdokonaľovaní technologických procesov na najmodernejšej úrovni vlastnými silami a v celom národnom hospodárstve. Okrem toho, riešenie niektorých otázok výskumu má globálny charakter, ako napríklad výskum kozmického priestoru, využitie bohatstva oceánov a pod., ktoré možno riešiť len spoločnými silami. Socialistické výrobné vzťahy, plánovitý rozvoj socialistického hospodárstva krajín Varšavskej zmluvy a možnosti vyplývajúce z integrovaného vedeckého výskumu, vytvárajú predpoklady pre čo najrýchlejší rozvoj vedy a techniky, pre plnšie využitie výsledkov VTR. Požiadavka efektívnejšieho využívania vedeckotechnickej spolupráce je obsiahnutá v návrhu,

ktorý na XXVI. zjazde KSSZ predniesol L. I. Brežnev. Ide o to, "...aby budúce dve päťročnice boli obdobím intenzívnej výrobnéj a vedeckotechnickej kooperácie socialistických krajín." (XXVI. zjazd KSSZ, Dokumenty a materiály, Pravda 1981, s. 10.) Vzhľadom na to, že vedeckotechnický predstih v súčasných podmienkach nadohľadá strategický význam, musia členské krajiny Varšavskej zmluvy zabezpečovať jednotnou vojenskotechnickou politikou urýchlenú realizáciu dosiahnutých výsledkov vedeckotechnického pokroku vo vojenskej sfére.

Jednotná vojenskotechnická politika socialistickej vojenskej koalície zahŕňa nasledujúce otázky:

- a) zabezpečuje predpokladaný rozvoj tých smerov vedeckotechnického pokroku vo vojenstve, ktoré sú schopné čo najplnšie a čo najvšestrannejšie uspokojovať dynamicky sa meniace potreby obrany socialistických krajín efektívnymi prostriedkami vedenia súčasného zápasu,

- b) zabezpečuje spojenie priemyslu s vedou v záujme vytvorenia takých zbraní a vojenskej techniky, ktoré budú mať nízke tempo morálneho stárnutia a budú vysoko efektívne,

- c) sústavne venujú pozornosť takým zbraňam a vojenskej technike, ktoré umožňujú úspornosť vojenskej práce a znižujú nutnosť využívania fyzickej práce,

- d) všestranne zdokonaľuje riadenie vojsk prostredníctvom automatizácie a využívania počítačov.

V rámci socialistickej ekonomickej integrácie vznikajú nové možnosti riešenia a využívania výsledkov VTR, nakoľko ich vedecká kapacita predstavuje jednu tretinu svetového vedeckého potenciálu. Efektívne využitie tohto dôležitého zdroja rozvoja spoločenskej výroby (a obrany) v rámci socialistickej ekonomickej integrácie, možno dokumentovať napríklad úspechmi v jadrovom výskume, výzbroji armád, úspechmi v kozme a pod. Sovietsky zväz, ktorý v uvedených oblastiach dosiahol výsledky svetového významu v súlade s princípom socialistického internacionalizmu umožňuje, aby sa na nich zúčastňovali aj ostatné socialistické krajiny. Svedčí o tom program Interkozmos v rámci ktorého pracovali vedci NDR, Poľska, Československa, Bulharska ako aj medzinárodné posádky vytvorené z kozmonautov týchto krajín.

Vedeckotechnická spolupráca v nasledujúcom období bude riešiť predovšetkým vývoj, osvojenie a zavedenie výroby progresívnych systémov strojov, zariadení, materiálov a technológií s predpokladanými efektami už pre túto päťročnicu.

V oblasti integrovaného rozvoja vedy a techniky zameraných na potreby obrany zohrávajú komunistické a robotnícke strany krajín Varšavskej zmluvy významnú úlohu. Spojením najvyspelejších vedeckých a technických kapacít, usilujú o dosiahnutie takého stavu vo vývoji a zavádzaní zbraní, ktorý zodpovedá súčasnej úrovni revolúcie vo vojenstve. Aj preto XXVI. zjazd KSSZ a XVI. zjazd KSČ zdôraznili význam urýchlenia vedeckotechnického pokroku, ktorý sa stane v osemdesiatych rokoch rozhodujúcim faktorom vzostupu socialistických hospodárstiev a podmienkou zabezpečovania ich spoľahlivej obrany.

Vzhľadom na neprestajne rastúce nároky tak mierového rozvoja, ako i nevyhnutnosti zabezpečovania obrany, vytýčili posledné zjazdy komunistických a robotníckych strán krajín RVHP ako hlavnú úlohu pre nasledujúce obdobie, zvýšiť efektívnosť vzájomnej spolupráce, využiť všetky možnosti socialistickej ekonomickej integrácie na intenzifikáciu spoloč-

skej výroby a na urýchlenie procesu štrukturálnych zmien v ekonomikách členských krajín. Socialistická ekonomická integrácia, ako sme ukázali v predchádzajúcom v sebe organicky zahrňuje nielen procesy ekonomického rozvoja, ale i procesy vytvárania materiálnych predpokladov obrany. Dôležitou podmienkou vedeckého riadenia oboch procesov je aktívna, cieľavedomá činnosť komunistických a robotníckych strán krajín RVHP, ktorá je rozpracúvaná na vedeckom základe marxizmu-leninizmu v systéme ekonomických zákonitostí a špecifických zákonov etapy rozvinutej socialistickej spoločnosti. Výsledky, ktoré dosiahli krajiny RVHP v realizácii záverov Komplexného programu, ako aj prijaté smery ďalšieho prehĺbovania socialistickej ekonomickej integrácie umožnia vytvoriť také materiálne základy obrany, ktoré budú zodpovedať dosiahnutému stupňu revolúcie vo vojenstve a zabezpečovať mierové podmienky budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti.